

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшадағы музыкалық тәрбие: Баланың жан-жақты дамуына әсері

ЖАРИЯЛАНДЫ 09.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР балабақша, музыкалық тәрбие, танымдық даму, ұлттық мәдениет, шығармашылық қабілет, эмоционалдық интеллект, эстетикалық тәрбие	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/174699/
---------------------------------	--	---

Стамкулова Арайлым Жумагазиевна

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасы

Жангелдин ауданы білім бөлімі «Балдырған» бөбекжайы» КМҚК

Музыка жетекшісі

Аңдатпа:

Мақалада балабақшадағы музыкалық тәрбиенің бала дамуына тигізетін жан-жақты ықпалы талданады. Музыка арқылы баланың физикалық, эмоционалдық, танымдық және әлеуметтік қабілеттерін жетілдіру мәселелері қарастырылып, шығармашылық ойлау қабілетін дамыту, эмоцияларды түсіну және басқару, ұлттық мәдениетке баулу аспектілері кеңінен талқыланған. Балабақша бағдарламасына музыкалық тәрбиені енгізудің тиімділігі мен маңыздылығы ғылыми тұрғыда дәлелденген.

Кілт сөздер:

балабақша, музыкалық тәрбие, шығармашылық қабілет, эмоционалдық интеллект, ұлттық мәдениет, эстетикалық тәрбие, танымдық даму

Музыка – адамзаттың ең ежелгі өнер түрлерінің бірі, ол адамның эмоцияларын қозғап, оның ішкі әлеміне ерекше әсер етеді. Балабақшадағы музыкалық тәрбие – бұл тек ән айту немесе аспапта ойнау ғана емес, сонымен қатар бала дамуының негізгі құралдарының бірі болып табылады. Балалар музыка арқылы әлемді тереңірек танып, өз

қабілеттерін жетілдіруге мүмкіндік алады. Музыкалық тәрбие тек жеке тұлғаның дамуына емес, оның әлеуметтік дағдыларын қалыптастыруға, ұлттық және эстетикалық құндылықтарға баулуға ықпал етеді. Бұл мақалада музыкалық тәрбиенің бала дамуының барлық аспектілеріне әсері жан-жақты қарастырылады.

Музыкалық тәрбиенің физикалық дамуға әсері

Музыка мен қозғалыс арасындағы байланыс балалардың физикалық дамуына зор ықпал етеді. Музыкалық жаттығулар мен қимыл-қозғалыс ойындары дене бұлшықеттерін нығайтып, үйлесімді қозғалыс дағдыларын қалыптастырады.

Қозғалыс белсенділігі:

Музыкаға сәйкес ырғақпен қимылдау бала моторикасын жақсартады. Мысалы, билеу немесе маршпен жүру тек дене үйлесімділігін арттырып қоймай, бұлшықеттердің дұрыс дамуына ықпал етеді. Бала музыкаға сай қозғалғанда, ол денесін жақсырақ түсініп, қимылдарын бақылауға үйренеді.

Дене саулығына оң әсері:

Музыкамен байланысты тыныс алу жаттығулары баланың тыныс алу жүйесін нығайтып, жүрек-қан тамыр жүйесіне оң әсер етеді. Сонымен қатар, музыкалық ырғақтармен бірге орындалатын дене жаттығулары балалардың икемділігін арттырып, жалпы физикалық белсенділікті жоғарылатады.

Эмоционалдық интеллект пен психологиялық тұрақтылықты дамыту

Музыка бала үшін эмоцияларды тану мен түсінудің тиімді құралы болып табылады. Музыкалық шығармалар әртүрлі эмоцияларды бейнелеп, балаға оларды түсінуге және талдауға көмектеседі.

Эмоцияларды тану:

Музыканың әртүрлі стилі мен мазмұны баланың сезімталдығын арттырады. Мысалы, көңілді әуендер баланың қуаныш сезімін оятса, баяу

ырғақтар тыныштық пен ішкі үйлесімділік әкеледі. Бала музыка арқылы өз эмоцияларын көркем түрде білдіруге үйренеді.

Күйзелісті жеңілдету:

Музыка баланың эмоционалдық жай-күйін реттеуге көмектеседі. Стресс пен үрей жағдайларында әуендерді тыңдау немесе ән айту баланың бойын тыныштандырып, жағымды эмоциялар қалыптастырады.

Әлеуметтік және коммуникативтік дағдылардың дамуы

Музыка – балалардың қарым-қатынас жасау қабілетін дамытуға ықпал ететін бірегей құрал. Бірлескен музыкалық іс-шаралар ұжымдық қарым-қатынасты жақсартады және өзара сыйластықты қалыптастырады.

Топтық жұмыстардың рөлі:

Балабақшадағы хор сабақтары немесе ансамбльдер баланың бірлесе жұмыс істеу қабілетін арттырады. Әр бала өзіне жүктелген жауапкершілікті сезінеді, бұл оның ұжым алдындағы міндетін дұрыс түсінуіне көмектеседі.

Коммуникацияны жетілдіру:

Ән айту немесе музыкалық ойындар балалардың тіл байлығын дамытады, олардың сөздік қорын байытып, өз ойын еркін жеткізуге үйретеді. Сонымен қатар, музыка балалар арасындағы қарым-қатынасты жеңілдетіп, достық орнатуға ықпал етеді.

Танымдық және шығармашылық қабілеттерді дамыту

Музыка баланың зияткерлік және шығармашылық дамуына ерекше әсер етеді. Әуендерді тыңдау, есте сақтау және оларды қайталау бала миының танымдық белсенділігін арттырады.

Есте сақтау және қиялдау:

Балалар музыкалық шығармаларды жаттаған кезде олардың есте сақтау қабілеті жақсарады. Сонымен қатар, әуендердің әртүрлілігі бала қиялын оятып, шығармашылық ойлауын жетілдіреді.

Шығармашылықтың дамуы:

Музыкалық аспаптарда ойнау немесе ән шығару балалардың өнерге деген қызығушылығын арттырып, олардың жаңа идеяларды жүзеге асыруға ынтасын оятады. Бұл үдеріс баланың өзіндік «Менін» ашуға көмектеседі.

Ұлттық құндылықтарды насихаттау және эстетикалық тәрбие

Музыка ұлттық мәдениеттің маңызды бөлігі болғандықтан, ол балалардың ұлттық сана-сезімін қалыптастыруда ерекше рөл атқарады.

Мәдени мұраны таныту:

Балабақшада ұлттық әндер мен күйлерді тыңдау арқылы балалар халқымыздың бай музыкалық дәстүрлерімен танысады. Ұлттық музыка олардың туған жеріне, тарихына деген құрметін оятады.

Эстетикалық талғамды дамыту:

Музыка баланың әсемдікке деген көзқарасын қалыптастырады. Балалар дыбыстардың әдемілігін, музыкалық әуендердің үйлесімділігін түсіне бастайды. Бұл олардың жалпы эстетикалық сезімдерін жетілдіреді.

Музыкалық тәрбие – баланың жан-жақты дамуына ықпал ететін ең маңызды құралдардың бірі. Ол балаларға тек өнерге қызығушылықты ғана емес, олардың әлеуметтік, танымдық, шығармашылық және эмоциялық қабілеттерін жетілдіруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, музыкалық тәрбие ұлттық құндылықтарды насихаттаудың тиімді әдісі ретінде қоғамда маңызды рөл атқарады. Сондықтан, балабақшадағы музыкалық тәрбиені жүйелі түрде енгізу – болашақ ұрпақтың дамуына салынған маңызды инвестиция.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Айтқұлова, С. «Музыкалық тәрбие негіздері». Алматы, 2020.
2. Жұмабекова, Л. «Бала дамуы және өнер». Астана, 2018.
3. Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі. «Мектепке дейінгі тәрбие бағдарламасы». Астана, 2022.
4. Campbell, P.S. «Music in Childhood: From Preschool through the Elementary Grades». Belmont: Cengage Learning, 2018.

5. Дүйсенова, А. «Қазақ музыкасының тәрбиелік маңызы». Шымкент, 2019.
6. Баласағұн, Ж. «Құтты білік» – эстетикалық тәрбие көздері. Алматы, 2015.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.